

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASI PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 16861

Tarih : 05.03.2026

10/3894

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye’de kadınların işgücüne katılım oranlarının düşüklüğü, kadın işsizliğinin gerçek boyutları, kayıt dışı ve güvencesiz çalışmanın yaygınlığı, bakım emeğinin eşitsiz dağılımı, kadın yoksulluğunun derinleşen yapısal nedenleri ve çalışma yaşamında kadınların karşı karşıya kaldığı fiziksel ve psikolojik güvensizlik koşullarının bütünlüklü biçimde araştırılması, toplumsal cinsiyet eşitsizliğini büyüten mevcut ekonomik ve sosyal politikaların sonuçlarının ortaya konulması ve kadınların eşit, güvenceli ve güvenli çalışma koşullarına erişimini sağlayacak kamusal politikaların belirlenmesi amacıyla Anayasa’nın 98’inci, TBMM İçtüzüğü’nün 104’üncü ve 105’inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz. 05.03.2026

Sezai Temelli
DEM Parti Grup Başkanvekili
Muş Milletvekili

Gülüstan KILIÇ KOÇYİĞİT
DEM Parti Grup Başkanvekili
Kars Milletvekili

GEREKÇE

Türkiye’de kadın emeği çok katmanlı bir eşitsizlik rejimi altında şekillenmektedir. Kadınlar hem işgücü piyasasından yapısal olarak dışlanmakta hem de ücretli istihdama katıldıklarında düşük ücret, kayıt dışılık ve güvencesizlikle karşı karşıya bırakılmaktadır. Buna ek olarak kamusal bakım hizmetlerinin yetersizliği nedeniyle ev içi ücretsiz emek yükünün büyük bölümü kadınların omuzlarına yüklenmekte, bu durum kadınların istihdama katılımını sınırlandırmakta, ekonomik bağımsızlıklarını zayıflatmakta ve kadın yoksulluğunu derinleştirmektedir.

TÜİK verilerine göre erkeklerin işgücüne katılım oranı yaklaşık %71 düzeyindeyken kadınlarda bu oran %35 civarındadır dolayısıyla her 10 kadından yalnızca 3’ü istihdamda yer almaktadır. Bu tablo, toplumsal cinsiyet temelli yapısal eşitsizliklerin devam ettiğini açıkça ortaya koymaktadır.

TÜİK’in Aralık 2025 verilerine göre dar tanımlı işsizlik erkeklerde %6,3 iken kadınlarda %10,5’tir. Geniş tanımlı işsizlik ise erkeklerde %22,8, kadınlarda %38,3 olarak hesaplanmaktadır. Dar ve geniş tanımlı işsizlik arasındaki 27 puanı aşan fark, kadınların önemli bir bölümünün iş aramaktan vazgeçtiğini ve gerçek işsizliğin istatistiksel olarak görünmez kılındığını göstermektedir. DİSK-AR verilerine göre 2026 yılı başı itibarıyla geniş tanımlı kadın işsizliği %37’nin üzerindedir bunun yanı sıra genç kadın işsizliği de yüksek bir seyir göstermektedir.

Kadınlar yalnızca işsizliğe değil, aynı zamanda güvencesiz çalışma biçimlerine daha fazla maruz kalmaktadır. Kadınlarda kayıt dışı istihdam oranı %30’un üzerindedir. Ev temelli çalışanların yaklaşık %89’u kadındır. Tarım, hizmet ve bakım sektörlerinde yoğunlaşan kadın emeği, çoğu zaman sosyal güvenceden ve sendikal haklardan yoksun biçimde istihdam edilmektedir. Yine DİSK-AR’ın verilerine göre kamuda kadın istihdam oranı %34 düzeyindedir. Türkiye’de kadın istihdam oranları ve kadın işsizliğine dair açığa çıkan bu veriler, birçok AB ve OECD ülkesine kıyasla olumsuz bir tablo sergilemektedir. Öte yandan, kadın emeği sistematik olarak değersizleştirilmekte, aynı işi yapan kadınlar erkeklerden daha düşük ücretlere mahkûm edilmektedir. Eşit değerde işe eşit ücret ilkesinin yasal güvence altına alınması ve etkin biçimde uygulanması, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin yeniden üretimini durdurmanın ve kadın yoksulluğunu azaltmanın en temel adımlarından biridir.

Ekonomik kriz koşulları kadın emeği üzerindeki baskıyı daha da artırmaktadır. Hane gelirlerindeki düşüşle birlikte bakım ve yeniden üretim faaliyetleri daha fazla ev içine çekilmekte, kadınların toplam iş yükü artmaktadır. Yapılan hesaplamalar kriz dönemlerinde kadınların toplam iş yükündeki artış oranının erkeklere kıyasla beş kat daha yüksek olduğunu göstermektedir. Bu durum kadınların hem ücretli hem ücretsiz emeği birlikte taşımak zorunda bırakıldığını ortaya koymaktadır.

Kadın istihdamının önündeki temel engellerden biri de bu bakım emeğinin eşitsiz dağılımıdır. Ücretsiz, nitelikli ve erişilebilir kamu kreşlerinin, yaşlı bakım merkezlerinin ve bakım hizmetlerinin yetersizliği kadınları işgücünden çekilmeye ya da yarı zamanlı ve güvencesiz çalışmaya zorlamaktadır. “İş-aile uyumu” adı altında yaygınlaştırılan esnek çalışma modelleri, kadınlar açısından çoğu zaman bir tercih değil zorunluluk haline gelmektedir.

Bununla birlikte kadınların çalışma yaşamındaki güvencesizliği ekonomik alanla sınırlı kalmayıp fiziksel ve psikolojik bir boyut da içermektedir. 2 Mart’ta İstanbul’da Fatma Nur

Çelik adlı bir kadın öğretmen, görev yaptığı okulda öğrencisi tarafından katledilmiştir. Daha önce can güvenliği konusunda uyarılarda bulunduğu ve riskli durumu yetkililere bildirdiği halde yaşanan bu durum, kadınların istihdam alanlarında güvenli olmadıklarını göstermiştir. Eğitim kurumları başta olmak üzere pek çok çalışma alanında kadınlar şiddet, tehdit, mobbing ve güvensizlikle karşı karşıya kalmaktadır. Bu trajik olay, çalışma yaşamında kadınların istihdam edilmesinin yanı sıra güvenli, korunaklı ve insan onuruna yakışır koşullarda çalışmasının önemli bir kamu sorumluluğu olduğunu bir kez daha ortaya koymuştur.

Kadın yoksulluğu, yalnızca gelir eksikliği değil, ekonomik bağımlılık, sosyal güvencesizlik ve şiddete karşı kırılganlık anlamına gelmektedir. İstihdamdan dışlanan ya da güvencesiz işlere itilen kadınlar, erkek şiddeti karşısında daha savunmasız hale gelmektedir. Kadınların ekonomik bağımsızlığının güçlendirilmemesi toplumsal cinsiyet eşitsizliğini yeniden üretmektedir.

Kadınların eşit, güvenceli ve güvenli çalışma koşullarına erişiminin sağlanması, bakım hizmetlerinin kamusal bir hak olarak yeniden örgütlenmesi, kayıt dışı ve güvencesiz çalışmanın önlenmesi, kadın işsizliğinin gerçek boyutunun ortaya konulması ve çalışma alanlarında etkin güvenlik politikalarının geliştirilmesi sosyal hukuk devletinin temel sorumluluğudur.

Bu nedenle Türkiye’de kadın istihdamının önündeki yapısal engellerin, kadın yoksulluğunun neden ve sonuçlarının, çalışma yaşamında kadınların karşı karşıya kaldığı güvensizlik koşullarının tüm boyutlarıyla araştırılması amacıyla Meclis Araştırma Komisyonu kurulması zorunlu hale gelmiştir.